

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นสิ่งซึ่งแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยแสดงถึงความเป็นอิสระ จึงเป็นหน้าที่ของคนในชาติที่จะสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมนี้ให้ดำรงอยู่กับประเทศไทยสืบไป ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ข้อ 8 ที่กำหนดให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 4) ดังนั้นภาษาไทยจึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและความเป็นปึกแผ่นของสังคมไทย โดยทำความเข้าใจและศึกษาหลักเกณฑ์ทางภาษา ฝึกให้มีทักษะทางการฟัง พูด อ่าน และเขียนให้มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้ในการสื่อสารและการเรียนรู้เป็นการส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 6) มนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันในสังคม ฉะนั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารมนุษย์ต้องมีทักษะในการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องและเหมาะสม จึงจะสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามความต้องการทั้งผู้สื่อสารและผู้รับสาร

การติดต่อสื่อสารของมนุษย์ จะทำได้ในสองทางคือช่องทางการรับสารโดยการฟังและการอ่าน และช่องทางการส่งสารโดยการพูดและการเขียน การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการเขียนเป็นทักษะที่ใช้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์เพื่อการทำงาน การศึกษาหาความรู้ และการบันทึกความรู้ความทรงจำต่างๆ การเขียนนับว่าเป็นทักษะที่มีความยากและสลับซับซ้อนมากกว่าทักษะในการสื่อสารอื่น เนื่องจากการเขียนต้องอาศัยระดับความรู้ของผู้เขียนและความสามารถในการรับข้อมูล การแปลความหมายข้อมูลที่ได้รับ รวมถึงทักษะกระบวนการถ่ายทอดความคิดเป็นตัวอักษรเพื่อสื่อความหมายแห่งความคิดนั้น การเขียนจำเป็นที่จะใช้เวลาในการฝึกฝนนานกว่าทักษะอื่นเนื่องจากต้องถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งผ่านกระบวนการคิดและความสามารถในการสื่อสาร กรรณิการ์ พลยุทธ์ (2541, หน้า 1) กล่าวว่า การเขียนมีความสัมพันธ์กับการฟัง การอ่าน การพูด การสังเกตวัสดุสิ่งของอื่นๆ ก่อน แล้วจึงสามารถนำมาเขียนถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ และให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนหมายถึงการเรียบเรียงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ต่างๆ ตลอดจนจนความรู้สึกรู้นึกคิดจินตนาการออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร จะเป็นข้อความสั้นๆ ก็ได้ ผู้เขียนต้องคำนึงถึงผู้อ่านให้เข้าใจถึงสิ่งที่ผู้เขียนเขียนขึ้นได้ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากและต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการเขียนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ แสดงความแตกต่างในด้านการคิดของมนุษย์ด้วยการเขียนออกมาเป็นข้อความที่แสดงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ค่านิยม และทัศนคติของผู้เขียนเอง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบ ต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุลโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ให้ความสำคัญทั้งความรู้และทักษะด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 3) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 ที่ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเรียนรู้จากการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 14)

ในคู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ 5 สาระ คือ การอ่าน การฟัง การดู และพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนไว้ว่า เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วต้องมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมดังนี้คือ สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี สามารถ อ่าน เขียน ฟังและพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลและคิดอย่างเป็นระบบ มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และการใช้ภาษาพัฒนาตน และสร้างสรรค์งานอาชีพ ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษา และความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดี และวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสร้างสรรค์ ความสามัคคีในความเป็นไทย มีคุณธรรมจริยธรรม วิทยาศาสตร์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 9)

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ปัจจุบันมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือการปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในด้าน การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะทักษะทางการเขียน เป็นทักษะที่ค่อนข้างยากที่สุดเพราะการเขียนเป็นการสื่อสารที่มีขั้นตอนหลายขั้นตอนคือ ผู้เขียนจะต้องคิดเสียก่อนที่จะเขียนทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านได้รับสารตรงกับความนึกคิดของผู้เขียน ฉะนั้นการเขียนและทักษะการเขียนจึงมีความสำคัญต่อการใช้สำหรับการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดในชีวิตประจำวัน การศึกษาสืบค้น การพัฒนาการเขียนให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพ มีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการคิดก่อน เนื่องจากในการเขียนนั้นก่อนที่ผู้เขียนจะเขียนออกมาได้อย่างเป็นเรื่องเป็นราวจะต้องผ่านขั้นตอนการคิดเสียก่อน

อย่างไรก็ตามการเขียนยังเป็นปัญหาสำคัญของเด็กไทยเป็นอย่างมาก จากการประเมินคุณภาพระดับชาติ (National Test : NT) ปีการศึกษา 2547 พบว่าวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศมีระดับคะแนนเฉลี่ย 38.26 จากคะแนน

เต็ม 100 คะแนน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 3) ในขณะที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลลพบุรีมีผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาไทยโดยเฉลี่ยเท่ากับ 36.50 (โรงเรียนอนุบาลลพบุรี, 2547, หน้า 2) ซึ่งเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลลพบุรี ต่ำกว่ามาตรฐานและต่ำกว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งประเทศ ซึ่งมีระดับคะแนนต่ำกว่ามาตรฐานอยู่แล้ว เป็นเครื่องบ่งชี้ได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนี้จะส่งผลต่อผู้เรียนในการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพตามเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาได้ โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนของผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ มีความบกพร่อง กรมสามัญศึกษา (2535, หน้า 32) รวบรวมในส่วนของปัญหาที่พบเห็นมากที่สุดในการเขียนของนักเรียนคือเขียนไม่ถูกต้อง ใช้การเขียนเพื่อสื่อความหมายไม่เป็นหรือไม่อาจสื่อความหมายให้ตรงกับความต้องการของตนเองได้ สลิล ศิริมงคล (2539, หน้า 37) กล่าวว่านักเรียนไม่สามารถเขียนเรื่องให้จบตามที่ต้องการได้และในบางครั้งเขียนเรื่องไม่ตรงกับหัวข้อที่กำหนดให้ ถึงแม้จะมีบางคนเขียนเรื่องราวได้แต่เรื่องกลับไม่สัมพันธ์กับชื่อเรื่องที่กำหนด นอกจากนั้นยังใช้ภาษาในการเขียนไม่สละสลวย ขาดสำนวนโวหารที่ดี และจากปัญหาเดียวกันนี้ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียบเรียงข้อความให้เป็นเรื่องเป็นราวและสละสลวยได้ เวลาที่ใช้ในการเขียนให้จบแต่ละเรื่องใช้เวลานานมาก และจากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนของ มิ่งขวัญ กิตติวรรณกร (2542, หน้า 27) พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเขียนเรื่องตามที่กำหนดให้ได้ ไม่ชอบเขียน และไม่สนใจการเขียน เขียนไม่เป็น ทั้งการเขียนเรียงความ บทความ ย่อความ และจดหมาย มักเขียนเรื่องววนและยังไม่สามารถเรียบเรียงถ้อยคำได้ตามต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยด้านการเขียนของนักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา (กรมวิชาการ, 2533, หน้า 1)

จากสภาพการดังกล่าวพอสรุปได้ว่าสาเหตุที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดทักษะกระบวนการคิด เนื่องจากการเขียนเป็นกระบวนการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้นในกระบวนการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การวิเคราะห์ เนื่องจากเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องผ่านการตัดสินผลการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และการเขียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้ (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (2544, หน้า 26) ในส่วนของกรณีการ์ พลยุทธ (2541, หน้า 4) มีความเห็นว่าความคิดเป็นกระบวนการที่ส่งผลต่อการพัฒนาการของมนุษย์ ความคิดเกิดขึ้นได้หลายทิศทาง หลายแง่มุม คิดกว้างไกล คิดที่นำไปสู่การคิดค้น การพบสิ่งแปลกใหม่ การดัดแปลง ที่เกิดจากการคิด เป็นความคิดในลักษณะอเนกนัย (divergent thinking) ซึ่งเรียกความคิดในลักษณะนี้ว่า ความคิดสร้างสรรค์

นอกจากนั้น พัชรี มีสุคนธ์ (2541, หน้า 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญต่อความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ประเทศใดก็ตามที่สามารถ

แสวงหาและดึงเอาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของประชากรในประเทศออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากเท่าใดยังมีโอกาสพัฒนาและเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ความคิดสร้างสรรค์เป็นศักยภาพของมนุษย์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่อาจก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยน และแสดงออกเป็นการกระทำได้ และเมื่อนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ในการพัฒนาทักษะการเขียน จะสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถคิดลำดับเกี่ยวกับเรื่องที่เขียน เขียนแสดงความคิดอย่างเสรี มีนิสัย ที่ดีในการเขียน รักการเขียน และนำการเขียนดังกล่าวไปใช้ในชีวิตประจำวันด้านต่าง ๆ ได้ หลักของการเขียนที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์คือ การได้คิดอย่างเสรี และได้รับการยอมรับจากการแสดงออกในความคิดเชิงสร้างสรรค์นั้น การเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ที่เกิดจากการจำเพียงอย่างเดียวไม่อาจที่จะทำให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้ ดังนั้นกระบวนการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การพัฒนาให้นักเรียน คิดเป็น คิดอย่างเป็นระบบ หรือมีระบบการคิดที่ดีนำมาผนวกเข้ากับทักษะการเขียนจะทำให้นักเรียนสามารถเขียนเรื่องราวที่สื่อความหมายตามที่ต้องการได้

จากประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิธีการสอนในหลายๆ รูปแบบเพื่อหาวิธีที่ดีที่จะช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนต่ำและการฝึกให้นักเรียนคิดเป็น สามารถเขียนถ่ายทอดความคิดออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพที่จะส่งผลต่อการพัฒนาการคิด และการเขียนของนักเรียนได้ ผู้วิจัยศึกษาถึงกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้ชุดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากนักวิชาการ ดังที่ทัศนีย์ ศรีหาบุตร (2540, หน้า 12) ได้ศึกษาด้านการเขียนพบว่าความสามารถในการเขียน จะสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อมีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อยๆ จะทำให้ผู้ฝึกมีความแคล่วคล่องสามารถทำได้ดี สิ่งที่สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจที่จะฝึกฝนคือควรต้องใช้ชุดฝึกซึ่งไม่ยากและไม่ง่ายจนเกินไปและควรจะมีหลายแบบ ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้ติดตามอย่างต่อเนื่อง นาดนรี พักพ่วน (2540, หน้า 13 – 17) ได้ทดลองใช้ชุดฝึก พบว่าชุดฝึกที่เหมาะสมในการพัฒนาทักษะการเขียนของผู้เรียนที่สำคัญคือเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ไม่ง่ายและไม่ยากจนเกินไป และเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ควรใช้เวลาฝึกประมาณ 30 – 45 นาที และในส่วนจิตวิทยาพัฒนาการ ทองเลิศ บุญเชิด (2541, หน้า 50) กล่าวว่าชุดฝึกที่ดีจะต้องสอดคล้องกับจิตวิทยา และพัฒนาการของเด็ก สีสวย เนื้อหาตรงกับความมุ่งหมายที่วางไว้ล่วงหน้าเสมอ ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงเห็นได้ว่าการใช้ชุดฝึกที่เหมาะสมนั้นสามารถพัฒนาทักษะการเขียนให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากกระบวนการคิดแล้ว การคิดอย่างสร้างสรรค์จะส่งผลต่อคุณภาพของการเขียนเป็นอย่างยิ่งเพราะมีการใช้พลังสมองมากขึ้นกว่าความคิดปรกติ ซึ่ง วรวัลย์ อินทรรัตน์ (2540, หน้า 16) ศึกษาพบว่าการใช้ชุดฝึกความคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคนิคระดมพลังสมอง การใช้แบบฝึกวาดภาพ การเล่นเกม การใช้บทเรียนสำเร็จรูปและการฝึกความไวในการรู้สึก (sensibility training) สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลได้ การใช้ชุดฝึกความคิดสร้างสรรค์เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการ

การคิดอย่างหลากหลายรูปแบบเช่นการคิดริเริ่มในสิ่งใหม่ การคิดแบบยืดหยุ่นไม่ตายตัว การคิดอย่างคล่องตัว การคิดอย่างรอบคอบคิดอย่างละเอียดลออ ชูดฝึกจึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการฝึกทักษะด้านต่างๆ เนื่องจากชูดฝึกถือเป็นสื่อประเภทหนึ่งซึ่งเรียกว่าสื่อนวัตกรรม (innovation) ซึ่งนอกจากส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนแล้วยังเป็นการช่วย ลดภาระของครูในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก กรรณิการ์ พลยุทธ (2541, หน้า 4) กล่าวไว้ว่า ชูดฝึกที่จัดทำอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานเพื่อการพัฒนาเด็กที่มีความเหมาะสมกับการพัฒนาการตามช่วงอายุและความแตกต่างระหว่างบุคคลจะสามารถช่วยส่งเสริมทักษะการใช้ภาษา การรับรู้ การคิด จินตนาการ และการคิดเชิงสร้างสรรค์ การใช้ชูดฝึกนอกจากจะใช้ในการเรียนการสอนแล้วยังสามารถให้ผู้เรียนไว้ใช้ฝึกฝนและทบทวนความรู้หลังเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือว่าชูดฝึกสามารถลดค่าใช้จ่าย เวลา และมีประสิทธิภาพพัชรี มีสฺคนธ์ (2543, หน้า 69-74) ทำการทดลองการใช้ชูดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 ผลการทดลองพบว่าหลังจากใช้ชูดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ รายด้านสูงกว่าก่อนการใช้ชูดฝึกและระหว่างการใช้ชูดฝึกคือ ด้านความคิดคล่องแคล่ว คะแนนก่อนการใช้ชูดฝึกเท่ากับ 44.58 ระหว่างการใช้ชูดฝึก 88.61 และหลังการใช้ชูดฝึกเท่ากับ 96.75 ซึ่งสอดคล้องกับ ทองเลิศ บุญเชิด (2541, หน้า 107) ที่ทดลองการใช้ชูดฝึกความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านซับสนุ่น จังหวัดสระบุรี และเกษสิริ วงษ์ศิริกุล (2536, หน้า 36) ทำการทดลองใช้ชูดฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนา อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ผลการทดลองปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนคล่องแคล่วหลังการใช้ชูดฝึกสูงขึ้นมากกว่าก่อนการใช้ชูดฝึก โคลเวอร์ (Clover, 1980, p. 3) เสนอผลจากการใช้ชูดฝึกที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการคิดสร้างสรรค์พบว่าผู้เรียนมีคะแนนด้านความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

นอกจากชูดฝึกการเขียนที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการเขียนที่ดีแล้ววิธีการสอนของครูนับได้ว่ามีส่วนสำคัญในการพัฒนาการเขียนของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะครูคือแบบอย่างที่ดีในการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน จรัล ชาวใต้ (2546, หน้า 5) ได้ทำการวิจัยด้านความคิดสร้างสรรค์ของครูระดับประถมศึกษาพบว่า ครูที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนมีบุคลิกภาพดี มีเทคนิควิธีการสอนที่ดี มีผลในการสร้างแรงจูงใจให้เด็กอยากแสวงหาความรู้ส่งผลต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (2544, หน้า 3) ที่มุ่งเน้นให้ครูต้องจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม จัดสภาพแวดล้อมที่ดี และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดแก้ปัญหา มีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน และสามารถนำเสนอผลงานของตนได้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) ได้ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูวิชาภาษาไทยในระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลผลการวิเคราะห์พบว่าพฤติกรรมการสอนของครูวิชาภาษาไทยนิยมใช้วิธีอธิบายและสรุปให้นักเรียนจดบันทึกลงในสมุด ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้จะไม่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์กับผู้เรียน ดิลก ดิลกานนท์ (2534, หน้า 5) สรุปว่าครูและชูดฝึกทักษะมีผลต่อพัฒนาการของผู้เรียน ครูที่มีความรู้และเข้าใจเนื้อหา

วิชาที่สอน มีบุคลิกภาพดี มีวิธีการสอนที่ดี และมีความสามารถในการเลือกใช้ชุดฝึกทักษะที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อพัฒนาการด้านการเขียนของผู้เรียน ชุดฝึกทักษะ บุคลิกภาพ และพฤติกรรมของครู จึงมีผลโดยตรงกับการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน

จากปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนของนักเรียนต่ำรวมถึงระบบการคิดของนักเรียน ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาให้นักเรียนมีกระบวนการคิดที่เป็นระบบคิดอย่างสร้างสรรค์และสามารถเขียนเรื่องราวต่างๆ จากความรู้สึกนึกคิดของตนเองเพื่อให้สื่อสารกับผู้อื่นได้ การใช้ชุดฝึกที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเขียนของนักเรียน มีเนื้อหาและวิธีการครอบคลุมกับทักษะกระบวนการคิดและการเขียนจะสามารถช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการคิดและการเขียนได้ ประสพการณ์ด้านการสอนภาษาไทยของผู้วิจัยต้องการจะพัฒนาในด้านการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนอนุบาลลพบุรี ที่อยู่ในระดับต่ำให้มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น จากการศึกษาดังกล่าวพบว่าชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สามารถพัฒนาผู้เรียนด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ อันจะส่งผลต่อการเรียนในวิชาอื่นๆ ได้ ผู้วิจัยจึงสร้างชุดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อใช้ในการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งชุดฝึกทักษะดังกล่าว จะสามารถใช้ในการแก้ปัญหาด้านการคิดและการเขียนซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถด้านการเขียนของผู้เรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างก่อนการใช้ชุดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับหลังการใช้ชุดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้แนวทางและวิธีการจัดการเรียนรู้การเขียนภาษาไทยอย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่นให้มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมาย และเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนของนักเรียนที่ดีขึ้น
2. ผลการวิจัยจะทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนซึ่งอยู่ในระดับต่ำให้มีพัฒนาการสูงขึ้น อีกทั้งนักเรียนยังจะรู้วิธีการเขียนอย่างไรให้สร้างสรรค์ นักเรียนได้ฝึกการคิดเขียนอย่างสร้างสรรค์จากชุดฝึกที่สร้างขึ้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับการเขียนในชีวิตประจำวันได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาหลักสูตรการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 ศึกษาเนื้อหาสาระระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นำมาเขียนเป็นแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผน และจัดทำชุดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ 6 ชุด ประกอบด้วยเนื้อหาสาระดังนี้

1. การเขียนคำ
2. การเขียนคำจากภาพ
3. การเขียนประโยค
4. การเขียนประโยคเกี่ยวกับประโยชน์ที่เป็นเหตุเป็นผล
5. การเขียนบทสนทนา
6. การเขียนเรื่องตามลำดับเหตุการณ์

2. ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลลพบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 6 ห้องเรียน นักเรียน 271 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลลพบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 45 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

3. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียวสอบวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน (one group pre-test post-test design)

4. ตัวแปรที่จะศึกษา

- 4.1 ตัวแปรต้น (independent variables) ได้แก่
 - 4.1.1 ชุดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 4.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่
 - 4.2.1 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนจากจินตนาการหรือกระบวนการคิดที่แปลกใหม่ เป็นการประมวลความรู้ และถ่ายทอดในลักษณะของตัวอักษรที่เป็นคำ หรือพยางค์ที่ สละสลวย ประทับใจผู้อ่าน สามารถสร้างความรู้สึกของผู้อ่าน เป็นประโยชน์โดยตรงและทางอ้อมต่อ

ผู้ที่ได้อ่าน การเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนจะถ่ายทอดความคิดออกมาในรูปแบบของการเขียนดังนี้

1.1 ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงความคิดที่เกิดจากกระบวนการทางสมองในเรื่องใหม่ๆ มีความกว้างไกลและซับซ้อนหลายแง่มุม หลายรูปแบบ เป็นจินตนาการหรือความใฝ่ฝันมากกว่าความรู้ เป็นบ่อเกิดในการแสวงหาความรู้มาพิสูจน์จินตนาการ เป็นความรู้สึกที่ไว เข้าใจเร็วแม้จะเป็นเรื่องที่ซับซ้อน

1.2 ความคิดริเริ่ม หมายถึงความคิดแปลกใหม่ที่แตกต่างไปจากความคิดธรรมดาหรือความคิดดั้งเดิม

1.3 ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึงความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน จะมีทั้งด้านการใช้ถ้อยคำ ด้านการโยงความสัมพันธ์ที่ถ้อยคำเหมือนหรือคล้ายกัน ด้านการแสดงออกในการใช้วลี ประโยค มีเรียบเรียงให้ได้ใจความตามที่ต้องการ ด้านการคิดให้ได้คำตอบที่ต้องการตามระยะเวลาที่เหมาะสม ความคิดคล่องแคล่วมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหา การหาคำตอบที่ต้องการ

1.4 ความคิดยืดหยุ่น หมายถึงรูปแบบความคิดที่เกิดขึ้นทันทีและคิดดัดแปลงที่เสริมความคิดคล่องแคล่วที่แปลกแตกต่างกันออกไป

1.5 ความคิดละเอียดลออ หมายถึงการคิดในการสร้างผลงานที่แปลกใหม่เป็นพิเศษให้เกิดความสำเร็จด้วยความสมบูรณ์

2. ชุดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึงชุดฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นชุดฝึกที่นักเรียนเขียนได้อิสระ โดยนักเรียนแต่ละคนเป็นผู้กำหนด คำ วลี ประโยค ข้อความ เรื่องราวด้วยตนเอง มีคำตอบหลายทิศทาง เน้นความคล่องในการคิด ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ

3. ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึงความสามารถในการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ วัดได้โดยแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางภาษา และแบบทดสอบเรียงความแบบบรรยายที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและหาคุนภาพแล้ว

กรอบความคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทยุชฎี และแนวคิดเกี่ยวกับสอนภาษาไทย เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากประสบการณ์ทางการสอนวิชาภาษาไทยของผู้วิจัย พบว่าการเขียนภาษาไทยมีความจำเป็นและมีความสำคัญมากสำหรับเด็กไทย เพราะภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ การจะสื่อสารให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันและกัน นอกจากการพูดคุยกันแล้ว การเขียนก็เป็นการสื่อสารอีกทางหนึ่ง ฉะนั้นการเขียนที่ดีควรเขียนอย่างสร้างสรรค์เป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกออกมาเป็นตัวหนังสือได้อย่างดี และการจะให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนอย่างสร้างสรรค์ได้ ครูผู้สอนควรใช้เทคนิควิธีการสอนที่ให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น

